

„igazságra vezető keskeny ösvényt”, és maradjunk meg a reménységben a reménység Istenének oltalmában. Térjünk vissza a mi erősségünkhöz, hogy „megmaradhassunk csöndességben”, és nyugtasson meg bennünket annak tudata, hogy békességes türéssel gyümölcsöző lesz a mi reménységünk, mert „akik Istent szeretik, azoknak minden javukra van”. Ámen.

GYERŐ DÁVID

MAGÁNYOS EMBEREK?

Jn 16, 32b

„Papnak lenni könnyű dolog.” - mondhatnák az emberek egymás között, ha hétköznapijaik során véletlenül előjönne ez a fogalom, s vele együtt mindaz, ami hozzá tartozik: az egyház, a vallás, a templom, a lelkész s a gyülekezet. „Egész héten át igazán nincs egyéb dolga, minthogy ama egyetlen vásárnapi munkanapjára készüljön, no meg a teológiát is azért végezte el, hogy megtanuljon prédikálni.” - teheti hozzá az, aki egy pillanatra meg is áll a kérdésnél. S akik esetleg egy egész percet rászánnak a témára, szebbnél szebb és eredetinelül eredetibb meglátásokat kapcsolhatnak hozzá: „Igaz, hogy egyszer-ször közbejön egy-egy temetés, keresztelezés, s az irodában is irogatni kell ezt-azt, de a papnál jobb dolga aztán kevés embernek akad a világon!” - zárja le magában a problémát az atyafi, vagy atyalány, s olyan megnyugodva evez át gondolatban más vizekre, mint aki ezzel a kérdéssel is tisztában van.

Mi lelkészek - tapasztalatlanságom és zöldfülűségem ellenére engedtesék meg így fogalmaznom - nem egyszer szembesülünk eme véleményekkel. Nem nyíltan ugyan, hiszen még ma, agyonmodernizált és már-már összes lehetséges korlátjától megszabadított világunkban is kényelmetlen az embereknek a lelkéssel, mint olyannal beszélni, de kerülő utakon, más szájából, pletykájából, szemlesütésekből, elhallgatott derülésekből azért világosan kihámozható ez a felfogás: „Papnak lenni könnyű dolog.”

Érdekes lenne felmérni, hogy a lelkészek maguk hogyan reagálnak ezekre a véleményekre. A könnyelműbbje valószínűleg legyintene: „Na és aztán? Miért nem lettél te is az, ha ilyen egyszerű?” A hevesebbje talán kikérné magának: „Van magának fogalma arról, hogy miket beszél?” A mérsékeltbbek pedig elkezdenék magyarázni, hogy ugye azért ezek mellett nyilván ott van a sok készülés, hiszen a jó pap holtig tanul, hogy ott van a sok lőtás-futás, hiszen az egyházköztség ügyvitelét is intézni kell, hogy ugyebár már lelkészként is kereskedelmi vagy mezőgazdasági szakemberek leszünk lassan, mert ha nem, a gyermekek éhen halnak, és így tovább.

És mindannyiunknak, akikben ott él a lelkiismeret, néha ki-nem-mondott közös felismerésként hasít bele a hivatástudatába a döbbenet: mindez csak a külsőség, mindez csak a felszín, amit a felületesen vizsgálódó világ is lát. És e békésnek, nyugodtnak, problémamentesnek látszó lepel alatt ott lapul a hosszú éjszakák álmatlanságában, befejezni nem tudott imádságokban,

irányt mutató karok lendületének megtörésében megszületett igazság: mai embernek mai lelkészként élni nem könnyű dolog.

Eme megállapítás talán túl súlyos és összetett ahhoz, hogy egyetlen egyházi beszédben teljes egészében meg lehessen magyarázni. Éppen ezért a mai alkalommal, a lelkeszi szolgálat milyenségét vizsgálva, egyetlen minőséget szeretnék a középpontba állítani, mint ami forrása és meghatározója a lelkeszproblémák egész tömkelegének: a lelki és szellemi magány keserű, marcangoló, lehúzó érzését.

Ha csak egyszerű általánosságokban fogalmazunk, a Bibliát forgató, hagyományos értelemben vett keresztény ember mindjárt az első oldalakon azt olvashatja, hogy nem jó az embernek egyedül lenni, s a Prédikátor könyvének írója is így kiált fel: „Jaj az egyedülvalónak!” Ha irodalmi ismereteinket lapozzuk fel, minden drámának az adja meg a legszomorúbb vonását, hogy a hős egyedül marad. Egy görög bölcs, amikor megkérdezték tőle, hogy szerinte mi az ember legnagyobb méltósága, azt válaszolta, hogy az egyedüllét. Amikor az ember legnagyobb nyomorúságáról kérdezték, akkor is azt felelte: az egyedüllét. A mai világban mai emberekként nézelődve pedig nem egyszer azt kell tapasztalnunk, hogy minél inkább emberek vagyunk, annál inkább egyedül vagyunk - s hát még ha véletlenül lelkészek is vagyunk. Csak messziről és kívülről látszik a mi életünk közösségnek: teológiai hallgatók közösségének, egyházköri lelkészközösségnek, egyetemes lelkésszövetségnek, - de közelebbről vizsgálva, minden egyes test és lélek sokszor végtelen távol áll egymástól. Úgy, ahogy az erdő fái is rengeteget formálnak együtt, de ha közelebbről vizsgáljuk őket, mindegyik más és más.

Az emberi nyelv és írás jól meghatározott jelek bonyolult rendszere, amelyeket érintkezésre, kommunikációra, közlésre használ fel az ember, de mindent kifejezni mégsem tud, és sokszor van úgy, hogy éppen a lényeg marad bent. Nincs ember, aki egészen meg tudta volna értetni magát, akit kora világa teljesen el tudott volna fogadni. Sok tragédia gyökere ebbe az örök törvényszerűségnek látszó okozatba nyúlik vissza. Dávid Ferenc és Szervét Mihály, József Attila és Hamvas Béla sorsa egyértelműen erről beszél. Sőt erről beszél annak az embernek az egész élete is, akit egyik lelkészünk „a történelem legnagyobb egyedül maradt” - jának nevezett: Jézus. Az a Jézus, akinek tanítását, szavait ma, kétezer év elteltével sem értjük teljesen! Az emberek csak azt értik meg, amit önmagukkal meg tudnak mérni. Milyen egyedül érezhette magát akkor saját korában az a Jézus, aki tanítványaitól keresztfelvételt és önmegtagadást, szolgálatot és újjászületést kívánt, aki a gazdag embertől vagyona szétosztását kérte! S aki mindennek ellenére még szenvedései között is így tudott szólni: „Nem vagyok egyedül, mert az Atya velem van.”

Menyire egyértelmű az a különbség, amely Jézus egyedülléte és a mi magányunk között feszül! Jézus a magányban erőt gyűjtött, mi az egyedüllétben remeték leszünk vagy alkoholisták. Jézus számára a magány erőforrás volt, az emberekkel és a világgal szembeni megmérettetésekre felkészítő közeg, minket az egyedüllét kimozdít egyensúlyunkból és lassan a földre húz. Jézus kereste a magányt, mert szerette a számára Istennel való találkozást és önmagával való szembenézést jelentő alkalmakat, mi félünk az egyedüllétől,

s rettegünk attól, ami a lényege: az Isten-tapasztalás és a saját dolgok tisztázása eme egyedi alkalmaitól. „Ha egyedül lenni, akkor Istennel lenni.” - talán így fogalmazható meg az az üzenet, amely Jézus sajátos magányérzéséből olvasható ki. „Nem vagyok egyedül, mert az Atya velem van.” - ez a hitvallás sok ember számára, akik az Atya fogalmával tisztában vannak, ma is az egyedül lehetséges vigasz és menedék.

A mai napon, amikor sajátos szerepemben az unitárius lelkész státusával kapcsolatos, talán kényelmetlen és bántó kérdéseket feszegetek, hinni szeretném, hogy mi, a háromszék-felsőfehéri egyházkör unitárius lelkészei, nem tartozunk az előbbiek közé. Hinni szeretném, hogy a „Nem vagyok egyedül, mert az Atya velem van” jézusi mondás a mi életünknek nem sok szenvedés és keserűség kiváltotta végkövetkeztetése, hanem erőt, lendületet és tisztánlátást biztosító kiinduló pontja. Mi is lehetünk magányosak, és sok esetben azok is vagyunk, „árvaibak a lehulló levélnél”. A mi életünkben is vannak megoldhatatlannak látszó problémák és válasz nélkül maradó kérdések. Sokan közülünk iszonyú időket voltak kénytelenek megélni. „Micsoda viharok és szélcsendek dobáltak és fojtogattak bennünket... Vitorlánk jégtől virágozott, matrózaink egymásnak rontottak... Befagyott kikötőkben züllöttünk és a tehetetlenség pestise tizedelte legénységünket.” (Földes László) Láncok lógtak, nemcsak a karunkon de a nyelvünkön is...

Aztán hitünket visszahozó szellők kezdtek fújni, s erőnket visszaadó napsütésben fűrosthathatjuk arcunk azóta is. Az ég kékjét csak szelíd záporokat hozó felhők bodorítják néha, s a szó szépen szállhat a szabadság fehérjével bemeszelt falak között. És ebben a megváltozott külső világban a mi magányunknak és egyedüllétünknek is szükségszerűen meg kell változnia. Az alap: az Istennel való közösség, az Isten nevével való járás változatlan. De erre még nagyon sok mindent rá lehet és rá kell építeni: elsősorban mi más, mint az egyedüllétünkben megálmodott, magányunkat túlnövő és azt továbbfejlesztő emberi közösségeket. Tág értelemben magát az Anyaszentegyházat, közelebbről pedig azokat a sokféleképpen nevezhető köröket, amelyek a lelkészek számára nyújthatnak lelki és szellemi otthont. Magányunk elsősorban lelki és szellemi magány, ezért közösségünknek elsősorban lelki és szellemi közösségnek kell lennie.

Mindenekelőtt emberek vagyunk, lélekkel rendelkezünk, így együttvégezhető munkában a lelki kapcsolatok kialakítása elengedhetetlen. Jól tudjuk: bármit teszünk, igazán csak lélekből tehetjük, nem sok kis széthúzó erő által, hanem egy egységes, együtt érző, egyet akaró lendülettel. Kevesen vagyunk, gyengék vagyunk, de ha lelki kapcsolat van közöttünk, és ugyanazt akaró, egyformán érző, egymást tisztelő és szerető lélek bennünk, akkor nagy dolgokat művelhetünk.

Emberi mivoltunkból, de valójában hivatásunk sajátos jellegéből következik az, hogy munkások is vagyunk: tanítók, vezetők, lelkészek, papok, akiket a lelki kapcsolatok mellett a munka mezején, a szellem szféráiban is erős szálak kell egyé tegyenek. Közösségünknek tehát lelki mivolta mellett szellemi azonossággal is bírnia kell, egyszerűbben szólva: a munkaközösség köteleivel. Az előbbi természetes következményeként külső feltételek egész

sokasága áll rendelkezésünkre, és bárhog is nevezzük azokat - lelkeszi értekezletnek, munkautésnek, lelkeszszövetségi megbeszélésnek, önképzőkörnek, baráti találkozásnak -, mind ugyanazt a célt hivatottak szolgálni: a lelkeszég, mint szakma megélésének fejlesztését, a szellemi dolgok iránti kö-zömbösség feloldását, a kötelességből végzett szolgálatokon túlmutató foglal-kozások elősegítését.

Isten önmagát építi bennünk (SD) : a lelkünkben és a tudatunkban. Ál-talunk pedig építi az Egyházat, az embereket, a teremtett világot. Vagyunk, akik vagyunk, de egyáltalán nem mindegy, hogy hogyan élünk és miként cse-lekszünk. Visszatérek arra, amit az elején mondtam: az emberek szerint lel-késznek lenni könnyű dolog. Mi tudjuk csak igazán, hogy mennyire könnyű. Egy biztos: az Egyház csak velünk együtt, sőt ami még nehezebb: csak álta-lunk vezetve töltheti be hivatását, ezért a felelösség mérete, ami ránk hárul, szavakkal nem is fejezhető ki, de attól még valóságos és létező. Hagyjuk hát egy pillanatra a gondolatot megpihenni, a szellemet Istennel, a Nagy Szellem-mel találkozni. „Tépett vitorlánk bevontuk, ülünk a tűznél, körül az Isten mo-solyog. Töltünk egy pohár bort mindenkinek... Újjászülettünk? Boldog születésnapot!” Ámen.

PAP MÁRIA

ÉLETÜNK LEHETSÉGES ÉDENE

1Móz 3,9

Ha valaha is felmérést készítenének arról, hogy melyek a legismertebb öszövetségi történetek, a „bűneset” és az Éden kertjéből való kiűzetés az első helyeken szerepelne. Az Éden kertjéből való kiűzetés története közvetve vagy közvetlenül megtalálható minden népnél, minden kultúrában. Az emberiség egy olyan közös, az „ősállapotokra” visszavezetett valós vagy képzelt tapasztalatát fogalmazza meg, mely „nosztalgikus vágy”-ként vissza-vissza kísért, mely után felsír az emberi lélek. Hogy csak egy példát említsünk a Biblián kí-vül: a görög mitológia szerint, mikor Prométheusz lelopta a tüzet az embere-
nek, az istenek büntetésből egy csodálatos szépségű ifjú lányt küldtek a földre, egy művészileg kivitelezett és értékes szelencével. A kíváncsiság arra ösztö-nözte az embereket, hogy kinyissák a szelencét, megtudni az istenek ajándé-kát. A várt kincsek helyett a szelencéből a bánat, szenvedés, különböző betegségek lepték el a földet. A megrettent emberek gyorsan lecsukták a sze-lence fedelét, és a remény, mely utoljára maradt, már nem tudott kijönni. Az-óta élnek az emberek a szenvedés és fájdalom állapotában, és emlegetik azt az időt, mikor még nem ismerték Pandora szelencéjének titkát.

Hogy mennyire ott gyökerezik az emberben mint egyedben, s az embe-riségben mint folytonossági lánban ez a visszavágyakozás az eredeti állapo-tokhoz, az emberiség amaz aranykorába, mikor nem volt sem bűn, sem baj, sem szenvedés, azt mi magunk is tapasztalhatjuk. Hiszen számunkra is az